

ДО ПИТАННЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НОТАРІУСА ЗА НЕВИКОНАННЯ ЧИ НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ СВОЇХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Григорій Федорович САХРО,

*приватний нотаріус Коломийського
округу Івано-Франківської області
<https://orcid.org/0009-0006-4615-8657>*

Кожен з нас хоч раз у житті звертався до нотаріуса, наприклад, за довіреністю на автомобіль, для оформлення спадщини або за згодою вивезти дитину на відпочинок за межі України. Вітчизняний нотаріат став одним з найважливіших державних інститутів сучасного суспільства. Нотаріат в Україні покликаний забезпечувати захист прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб шляхом вчинення нотаріусами нотаріальних дій, передбачених національним законодавством.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про нотаріат» нотаріат в Україні - це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності [3].

Нотаріат за своєю організацією та змістом діяльності регулюється публічним правом. Приватноправовий характер нотаріальної діяльності міцно закріплений у ряді нормативно-правових актів.

Професія нотаріуса у певному сенсі поєднує риси різноманітних юридичних професій і в єдине ціле формує специфіку діяльності, яка називається нотаріатом. При вчиненні нотаріальної дії нотаріус повинен однаково ставитися до всіх сторін правочину, оскільки виступає посередником усіх сторін, що робить його подібним до адвоката. Вивчаючи всі факти та документи, що подаються для вчинення нотаріальної дії, нотаріус повинен детально розібратися в обставинах справи та спробувати зрозуміти мотивацію дій її учасників.

Важливим завданням нотаріуса є попередження правопорушень і спорів у суді та схиляння сторін до угоди, яка наближає професію нотаріуса до професії судді.

Нотаріальні акти негайно набувають законної сили і підлягають добровільному виконанню самими сторонами. У разі виникнення спору вирішення та подальше виконання судового рішення багато в чому залежить від того, як нотаріус попередньо допоміг сторонам у формулюванні його умов. Крім того, низка нотаріальних документів має виконавчу силу, наприклад, угоди про сплату аліментів, виконавчий напис.

Застосування юридичної відповідальності до будь-якої особи, у тому числі і до нотаріуса, що порушили закон у демократичній, правовій державі, повинно відповідати основним цілям і завданням, встановленим державою щодо ролі особи в суспільстві, забезпечення законності та порядку тощо. Отже, мета цієї відповідальності не може обмежуватися простим покаранням особи за принципом «око за око, зуб за зуб», який існував у давнину [2, с. 92].

Юридичну відповідальність нотаріуса або особи, яка порушила право, можна розділити на різні категорії залежно від певних характеристик. У практичному аспекті найбільш доцільним вважається поділ за характером санкцій та за галузевою спрямованістю. За галузевою спрямованістю виділяють наступні типи юридичної відповідальності нотаріуса: кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та цивільно-правову [1, с. 146].

Загалом відповідальність приватного нотаріуса має свої особливості, оскільки застосування класичних видів відповідальності, особливо в частині дисциплінарної відповідальності, є складним. У разі порушення обов'язків у сфері професійної діяльності приватний нотаріус несе відповідальність за результати своєї роботи та до нього застосовуються заходи державного примусу, у тому числі обмеження доступу до професійних прав. Застосування до нього таких заходів, як зупинення дії свідоцтва, призупинення або припинення професійної діяльності, призводить до обмеження можливості здійснення права на роботу в рамках даної професії, що може бути зроблено в рамках правового регулювання.

Отже, відповідальність у діяльності нотаріусів дуже висока і наразі затребувана як пересічними громадянами, так і державою в цілому. Діяльність нотаріуса різноманітна в усіх своїх аспектах, але суворо детермінована правовими нормами, які її регулюють. Від якості роботи нотаріальних органів залежить нормальне функціонування цивільного обороту, ефективність захисту майнових прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб. Усі нотаріальні дії, вчинені нотаріусом, фіксуються в реєстрі. Нотаріус зобов'язаний видавати виписки з реєстру за письмовою заявою організацій і громадян. Одним з найважливіших обов'язків нотаріуса є відмова у видачі нотаріальної дії в разі невідповідності законодавству України або міжнародним договорам.

Список використаних джерел

1. Веселов М. Ю., Ладіна Л. С. Юридична відповідальність приватного нотаріуса. Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право. 2021. № 1 (49). С. 1145-150.
2. Нелін О. І. Юридична відповідальність нотаріуса: теоретичний аспект і практичні виписки. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 2. С. 89-96.
3. Про нотаріат. Закон України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 39, ст.383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.